

Samen aan de slag
voor schoner water
en een betere bodem

**Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer**

INLEIDING

LTO Noord-bestuurder Henk Jolink: ‘Van groot belang dat we zelf aan de lat staan’

“Nederland voldoet momenteel niet aan de normen voor de waterkwaliteit, de nitraatuitspoeling is in een aantal grondwaterbeschermingsgebieden mede door de landbouw te hoog. Het is van groot belang dat boeren de uitspoeling verminderen. Niet alleen omdat schoon drinkwater een groot goed is, maar ook om te strenge wet- en regelgeving door de overheid te voorkomen. Als we willen blijven boeren, moeten we vooroplopen.

Het project Waterwijs Boeren biedt agrariërs perspectief. Terwijl boeren werken aan het verminderen van nitraatuitspoeling en het drinkwater verbeteren, kunnen ze hun bedrijfsvoering technisch en financieel verbeteren. Experts onderzoeken de percelen van de deelnemers en stellen een bodem- en waterbedrijfsplan op. Ze geven advies om een perceel te verbeteren. Dat resulteert bijvoorbeeld in een hogere gewasopbrengst of verlaging van de kosten.

Gedurende het project worden een aantal percelen gemonitord waardoor de deelnemende boer inzicht krijgt in zijn handelen. Wat gebeurt er precies in de bodem na het uitrijden van de drijfmest? Waar wordt de stikstof goed opgenomen, waar spoelt het weg? Ontdekken wat de effecten zijn van de genomen maatregelen vergroot je kennis en kunde. Ook de bewustwording over nitraatuitspoeling groeit. Boeren kunnen daardoor efficiënter sturen en dat levert uiteindelijk een financieel hoger bedrijfsresultaat op.

Ik moedig boeren aan deel te nemen. Laten we voorkomen dat de overheid ingrijpt en met strengere wet- en regelgeving voor de landbouw de nitraatuitspoeling wil verminderen. Met Waterwijs Boeren nemen we zelf het heft in handen!”

Henk Jolink
Bestuurder LTO Noord, regio Oost

Waterwijs Boeren, een project van samenwerking

In het 6e Nitraat Actie Programma (NAP) heeft Nederland afgesproken om de nitraatuitspoeling naar het oppervlakte- en grondwater te verminderen. Voor alle Europese landen is namelijk bepaald dat het nitraatgehalte per liter niet meer dan 50 milligram mag zijn. Op veel plekken voldoet Nederland al aan die eis, maar nog niet overal.

Er zijn 34 kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden in Nederland. In die gebieden is het nitraatgehalte in het grondwater nog niet minder dan 50 mg per liter of zit het nét onder de 50 mg met kans op nieuwe overschrijdingen. In die grondwaterbeschermingsgebieden wordt drinkwater gewonnen waardoor het extra van belang is dat agrariërs de bodem goed beheren. In Gelderland zijn er vier grondwaterbeschermingsgebieden aangewezen, namelijk Haarlo, Olden Eibergen, 't Klooster en Dinxperlo.

Doel van Waterwijs Boeren

Met het project Waterwijs Boeren gaan wij samen met u de uitdaging aan om de norm te halen! Met onder meer waterschap Rijn en IJssel, provincie Gelderland, waterbedrijf Vitens en LTO Noord gaan we aan de slag. U realiseert samen met ons op gebiedsniveau een nitraatgehalte van 50 mg per liter grondwater en werkt aan een gezondere bodem en beter bedrijfsresultaat. Daarmee voorkomt u extra wetgeving van het ministerie van Landbouw, Natuur en Milieu of dat Europa niet meer wil meewerken aan derogatie voor de Nederlandse landbouw. Uw inzet en steun is voor het slagen van dit project onmisbaar!

Wat biedt Waterwijs Boeren?

Het project Waterwijs Boeren is interessant voor alle agrarische ondernemers die grond beheren in de vier grondwaterbeschermingsgebieden Haarlo, Olden Eibergen, 't Klooster en Dinxperlo. Gedurende drie jaar staat uw bedrijf centraal: samen met experts kijken we naar de specifieke kenmerken van een perceel. Wat heeft het perceel nodig? Hoe wordt het land momenteel gebruikt? Hoe is de gewasopbrengst en hoe kunt u die verbeteren? Met de specifieke kenmerken in kaart kunt u concrete stappen nemen om nitraatuitspoeling te verminderen. Tegelijkertijd ontdekt u nieuwe kansen voor uw bedrijf: een ander gewas telen voor hogere gewasopbrengst bijvoorbeeld of het aanleggen van stuwtejes in de sloot om water beter vast te houden.

Studie- en demobijeenkomsten

Wij organiseren regelmatig studiebijeenkomsten en excursies waar u praktische kennis opdoet over goed bodem- en waterbeheer. Tijdens deze ontmoetingen kunt u tevens ervaringen uitwisselen met experts en collega-agrariërs. Onderwerpen die aan bod komen zijn gericht op de bodem, water, bemesting en teelt. Denk aan efficiënter stikstofgebruik, nieuwe teelten en gewassen en verbetering van het vochtvasthoudend vermogen in de bodem.

Met Waterwijs Boeren vermindert u de nitraatuitspoeling en doet u nieuwe kennis op. U krijgt inzicht op perceelsniveau en krijgt een teelt- en bemestingsplan of bedrijfsbodemwaterplan in handen waarmee u de komende jaren kunt werken aan een toekomstbestendig agrarisch bedrijf. Door bij te houden welke maatregelen u toepast, kunnen ook anderen leren van uw kennis en kunde.

Meten is weten!

Welke maatregelen hebben effect tegen nitraatuitspoeling? Hoe weet u of de stikstof efficiënt wordt benut? Die vragen kunnen we alleen beantwoorden door te meten. Monitoren is een belangrijk onderdeel van Waterwijs Boeren. Daardoor weten we of we onze doelen gaan halen. Het levert u daarnaast waardevolle informatie op over het effect van de maatregelen.

Op drie manieren bepalen we de effectiviteit van Waterwijs Boeren. We houden gedurende het project bij welke maatregelen u neemt. Daarnaast meten we in het projectgebied de stikstofuitspoeling naar het grondwater. Ten slotte meten we na het groeiseizoen hoeveel stikstof er nog over is in de bodem. Die drie resultaten geven informatie over de doeltreffendheid van de maatregelen. U ontdekt precies of de stikstof uit de mest goed wordt benut en kunt met die kennis uw bedrijfsvoering verder verbeteren.

De metingen worden als gebiedsresultaat gepresenteerd om te zien of we aan de Europese normen voldoen. Deze resultaten zijn gegarandeerd niet herleidbaar naar de individuele boer, alleen u hebt inzage in metingen op uw eigen perceel.

Tips & Tricks: wat kunt u nu al doen

Op proefboerderij De Marke in Hengelo (Gld.) onderzoeken ze al meer dan 25 jaar manieren om de nitraatuitspoeling naar het grondwater te verminderen naar 50 mg per liter. Hieronder enkele maatregelen die misschien ook op uw bedrijf kunnen werken.

- tip 1** Strooi minder kunstmest: door eigen mest beter in te zetten kan de kunstmestgift verlaagd worden met 40 procent;
- tip 2** Stop eerder met bemesten: door een hogere bodemtemperatuur in de zomer en herfst komt de organisch gebonden stikstof sneller vrij dan in het voorjaar. Concentreer dus de bemesting in het voorjaar, omdat er dan voldoende stikstof is;
- tip 3** Geen drijfmest op gescheurd grasland;
- tip 4** Gebruik een teeltplan ten behoeve van strakke vruchtwisseling (2 à 3 jaar mais afgewisseld met 2 à 3 jaar grasklaver). Klaver doet het goed op een bodem met minder mineralen en brengt na 3 jaar stikstof, organische stof en bodemleven in de bodem;
- tip 5** Voer grondbewerking alleen uit in het voorjaar;
- tip 6** Zorg voor voldoende mestopslag (minimaal 1 jaar). Dan kan je op het beste mestmoment de mest inzetten.

Maak kennis met de gebiedsregisseurs

Gebiedsregisseur Haarlo, Olden, Eibergen, Henk Leever: “Namens HOEduurzaam kom ik bij veel agrariërs over de vloer en merk ik de behoefte naar meer kennis over bodem- en waterbeheer. Waterwijs Boeren biedt dat waardoor de boer echt concrete stappen kan zetten voor een beter bedrijfsresultaat en een betere waterkwaliteit!”

Gebiedsregisseur 't Klooster en Dinxperlo, Rob Huinink: “De norm halen voelt misschien als een verplichting, maar ik zie in dit project vooral de kansen voor agrariërs. Dat zeg ik ook tijdens de keukentafelgesprekken die ik voer met de deelnemers. Iedere deelnemer van Waterwijs Boeren krijgt inzicht op perceelsniveau en ondersteuning van experts om te werken aan een toekomstbestendig bedrijf!”

Meedoen in Gelderland

Gaat u met ons de uitdaging aan en wilt u meedoen met Waterwijs Boeren? Of heeft u nog vragen over het project? Neem gerust contact met ons op.

Hennie Mones

Projectleider Dinxperlo, Haarlo, Olden, Eibergen

M: 06 23074765

E: hennie.mones@kadaster.nl

Miriam van Meeteren

Projectleider 't Klooster

M: 06-26544126

E: mvanmeeteren@aequator.nl

Relevante websites

- ✓ www.agrarischwaterbeheer.nl
- ✓ www.koeienenkansen.nl
- ✓ www.vruchtbarekringloopachterhoek.nl

www.waterwijsboeren.nl

